

Krsta
Popovski

INA

■ Laguna ■

Copyright © 2017, Krsta Popovski
Copyright © ovog izdanja 2017, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

INA

Mojoj otadžbini Srbiji

RADNO NEVREME

*Dok pljušti kiša i piči vetar
Uz mnogu psovku i kletvu
Srbiju meri geometar
A ja pridržavam letvu.*

*Nek sačuva Bog i Sveti Petar
Svaki kvadratni santimetar,
A Ilija Gromovnik od kiše i vetra
Držača letve i geometra.**

* Proročka pesma Bodana Novskog iz 1992. godine.

I

Laza, moj drug iz vojske, Dragan Lazarević – a nismo ga u vojsci zvali Gaga jer je vodnik Stojković, koji je posle služenja obaveznog vojnog roka ostao u vojsci, mi smo mu bili treća generacija, već zaposeo nadimak Gaga, što je svakako bolji nadimak nego Stojko ili Stoja – zaposeo je taj nadimak pre nego što smo mi uopšte pokušali da se Lazi tako obraćamo i jasno je bilo i nama i Lazi da nipošto ne bi ustuknuo. Tek, Laza je obilazio moju Rasinu sa svih strana, malo čučne, pogleda je poblizhe, pa opet ustane i obiđe krug oko nje. Dvorište naše kuće bilo je prostrano, prolećna trava je tek nicala, a Rasina, zapravo glavница moje Rasine i delovi koje sam iskopao pre nego što je Laza stigao, bili su prikupljeni usred tog dvorišta koje su roditelji sa pomešanim osećanjima gađenja i sažaljenja prepustili meni i mom kućnom ljubimcu, to jest kravi Rasini.

Dok god mama nije postala podozriva prema tom nesvakidašnjem odnosu dečaka i krave, a potom i tatu bez ikakvih dokaza uverila da tu „ima nešto gnusno“, njih dvoje su smatrali kako je za mene bolje da „budem tu, pod njihovim nadzorom“, nego da se sa ostalom mladeži vučem ulicama i „obilazim provincijske birtije“. Tako su mislili mama i tata, oboje prilično slobodoumni, ljudi novog kova, tata srednjoškolski profesor anatomije, a mama pedijatar. Upoznali su se još za vreme studija u Zagrebu, venčali se, specijalizirali, to jest samo je mama položila specijalističke ispite, dobili ubrzo mene, okrečili fasadu na kući koju su u centru Karlovca podigli uz pomoć kredita i rodbine, jedino je fasada nedostajala kada sam se ja rodio, i ubrzo se jedne večeri naprečac spakovali, kuću ostavili i izbegli sa mnom u Beograd. Ne baš u Beograd, već nadomak Beograda, da bih ja odrastao u dvorištu, baš kao da sam u svom rodnom Karlovcu. Mama je smatrala da sam već previše toga preživeo, iako sam ja bio još u pelenama i tog se zbega baš i ne sećam, te da će promena sredine za mene biti manje bolna ukoliko me okruženje bude podsećalo na ono koje mi je već bilo poznato. Ona je čak tvrdila da su za pravilan psihološki razvoj često presudni dani provedeni u majčinoj utrobi, pa tako oni čije su majke, dok su ih nosile, imale kakve uznemirujuće doživljaje, bile izložene nekim nevoljama ili se baš tada razvodile, u kasnijim godinama, čak i u starosti, pate od različitih psihosomatskih poremećaja.

Na jednoj od grupnih seansi – a prisustvovali smo im mama, tata i ja – koje nam je mama, kada je postala sumnjičava spram mog duševnog zdravlja, udesila kod svoje prijateljice, porodičnog terapeuta, saznao sam da su mama i tata bili čak pred razvodom, tati-
nom krivicom jer nije bio kadar da prevaziđe svoju neodlučnost i bezvoljnost i nije završio sa započetom specijalizacijom, ali je mama istovremeno saznala da je bremenita, pa je taj razvod odgodila. Izgleda da je sada, posle dvadeset i tri godine braka, od razvoda i odustala. Od tog neostvarenog razvoda izgleda potiče moja otuđenost, a od uzdarja zahvalnosti zbog toga što je spasla život dvogodišnjoj devojčici, koja je nepažnjom seoskih lekara zapatila sepsu, potiče moje „nastrano vezivanje za kravu“. Ja pak Rasinu nikada nisam nazvao kravom, već njenim imenom – Rasina i nisam smatrao da je u našem drugovanju išta nastrano.

Sem toga što se ja od Rasine rastavljaao nisam, naša je porodica, sada u novim okolnostima – tata je dobio posao u seoskoj ambulanti, na zameni, ali se lekar opšte prakse u Lipovici vratio posle šest meseci s bolovanja, a mama je ostala kod kuće i s vremena na vreme obilazila poneko prehladeno dete iz komšiluka – dakle, naša je porodica bila prinuđena da menja svoj način života, da se prekvalifikuje. Mama svoje usluge nije naplaćivala, mada joj je tata često zbog toga prigovarao, ona se držala uverenja da je neprikladno da uzima novac ako nema svoj pečat, to jest registrovanu ordinaciju, ali su ponude stizale na

naša kućna vrata, obično u večernjim časovima, kada se supružnici, roditelji pacijenta, natenane dogovore kako da se oduže doktorki. Tako je i Rasina dospela kod nas, lepa, začudo veselog pogleda, što je u krava teško videti, i živa. Bila je tada još tele. Mami je isprva godilo to što sam ja Rasinu proglasio svojim kućnim ljubimcem, dao joj ime prema imenu reke, mazio je i hranio, budući da se gnušala činjenice da sada živimo na selu. Stoga je, posle nekoliko godina natezanja, lokalna veterina učinila sve da ona i postane kućni ljubimac: nismo je muzli, nikakvu korist od nje nismo izvlačili, Miroslav, lipovički veterinar, iz nekoliko pokušaja je uspeo da je sterilize, pa je Rasina samo živela sa nama.

Međutim, kako je para ponestajalo, a telence postajalo krava, mama je u tati prepoznala odgovornog muža i oca, videla je čoveka spremnog za prekvalifikaciju i zamislila ga kao lipovičkog stočara. A kada je tata prvi put krenuo da se na Rasini proba u muži, dohvatio se njenih vimena kao da se za uže spasilačkog čamca hvata – iz predostrožnosti joj je prethodno vezao udove za branik automobila da mu se „životinja“ ne bi opirala – sirota je krava ispustila tako bolan jauk da moj plač nisu uspeli do naveče da odagnaju. Od tog dana je krava u svakom smislu i zauvek ostala moj kućni ljubimac.

Nadzirali bi oni i ovo sada, ovu ekshumaciju i nagađanja „nekog umišljenog forenzičara Laze“, da nisu od mene sasvim digli ruke. Mamina prijateljica, a naš porodični terapeut, posle mojih upornih

odbijanja da Rasinu na samrti prepustim klaničarima, proglasila je mene sodomistom, a moje roditelje pogledala sažaljivo, kao što sažaljivo u bolnici gledaju roditelje dece na samrti. Sodomija, incest i ostale izopačenosti ušle su u modu kod psihologa, a istovremeno su odlični odgovori na pitanja za koja nemate odgovore. „Pričam ja odavno da je tu nešto izopačeno. Tačno sam znala! Tačno sam znala! Sada me je ova žena samo uverila!“, vikala je mama na izlasku iz Marinine ordinacije, a tata me je gledao kao da sam iz septičke jame izašao i pevušim. Ja sam zaista nešto pevušio, ne da bih inat terao, već zato što su se meni, posle ovakve dijagnoze koja je daleko od onoga što smo Rasina i ja za sve ove godine odgajili, zapravo otvorila vrata umetnosti. Uvideo sam da umetnost počinje tamo gde život prestaje.

II

Tada su mama i tata, pogotovo što su moje pevušenje protumačili kao znak odobravanja, znak neporicanja optužbe, tada su oni digli ruke od mene, od mog odnosa „sa kravom“. A u dvorište u kome sam ja provodio veći deo dana, što vajajući – već sam bio pri kraju studija – što igrajući se sa Rasinom, više nisu izlazili, pre svega da ne bi na nas dvoje nabasali, kako se valjamo, kako me nauznak okrenuta Rasina grli svojim papcima, kako joj se ja na leđa pentram. Jer, i oni su poverovali u te sodomističke Marinine vizije, vizije psihologa specijalizovanog za porodične i bračne nesuglasice. A potom i od srama, da komšiluku ne bi morali ništa da objašnjavaju. Čak su i to što mi je Rasina dlanove često lizala – jedino je meni to činila – a ja potom njenu pljuvačku o kosu svoju oti-
rao, tek da vidi koliko mi je bliska, da je ne smatram životinjom, protumačili kao začetak oralnog seksa.

„Čekam samo kada ćeš među noge lice da joj zariješ“, podbô me je tata pred svima, kada smo jednom prilikom napuštali savetovalište i pozdravljali se sa svojom terapeutkinjom. Izgovorio je naglas ono čega su se svi pribojavali, ali su prezali da mi kažu. To sam sadistički prečutao, kako im tu predstavu ne bih odao iz glave, kako bih im svima ostavio dovoljno vremena da me zamisle: čučim pod Rasinom, lica uronjenog u kravlje međunožje mrdam levo-desno, kao da igram čoček.

„To licanje dlana“, primenio je tata psihologiju na fiziologiju, odnosno podučio mamu i Marinu da strasti, kao vrsta psiholoških potreba, zapravo potiču od fizioloških. „To je potreba za solju. Soli se kod svih životinja, kao i kod čoveka, najbrže oslobađaju tokom seksualnog čina. Tada se odvajaju od vode i vraćaju u organizam. Voda odlazi kroz znoj, a soli idu natrag metaboličkim procesima. Zato znoj koji izbija tokom snošaja nije slan i zato Vladimira njegova ženka, njegova krava, na taj način sebi doziva.“

Boljeg čoveka od Laze za jedan ovakav poduhvat nisam znao: sajdžijske ruke. Jednom prilikom, kada smo se tokom vojne vežbe smestili u nekoj napuštenoj kući, a pretpostavili smo da su ljudi kolima izbegli i poneli samo ono što su mogli u njih da smeste, kada su nam se posle desetak dana uniforme usmrdele a čarape zadržavale oblik naših stopala i kada ih izujemo, Laza je odlučio da opravi veš-mašinu. Svakako su pobjegli kolima, tako smo utvrdili, iako je bila reč o vikend-naselju kraj Dunava, jer je kuća

imala i garažu u kojoj je, sem auto-delova za zastavu 101, dizalice i alata, bila i mašina za pranje veša, naizgled dobro očuvana, ali neispravna. Verovatno je i na spratu, u stambenom delu, pretpostavljam u kupatilu, nekada bila još jedna mašina za veš, ali taj je deo bio spaljen i opljačkan pre nego što smo mi tu dospeli. I to smo se dogovorili da zamislimo: stambeni deo je spaljen. Taj je zaključak bio potpuno u skladu s ratnom taktikom. Čak je i parket bio počupan. A, u stvari, vikendica nije bila dovršena. Mi smo se zato ušuškali u garaži, toplo, suvo, a i da ne ispadne kako smo mi civile poharali, opijali se tu i uništavali. Ma i da nije bila srpska kuća, mada smo utvrdili da je srpska jer smo natrapali na fotografije sa venčanja, krštenja dece, isto bismo postupili: u garažu, u podrum, u šupu, tu gde nema šta da se otme ili pokvari.

Dakle, u garaži smo zatekli mašinu za veš koja nije radila. Kada ju je Laza otvorio, mogao je samo da zavrti glavom, kao što bismo mi zavrteli glavom kada nekome raketa otkine nogu, i zaključio da joj nedostaju delovi, da joj nema pomoći, to jest da ni nama nema pomoći, nego da se prihvatimo ručnog pranja, što baš i ne bi donelo neko trajnije olakšanje jer se ovakva štroka može razgraditi samo u toplijoj vodi. Ali Laza nije to učinio. Otvorio je mašinu, rašrafio joj je oklop sa svih strana, „oslobodio prilaz“, zaključio da nedostaju neki delovi koje su verovatno njeni vlasnici iskoristili za mašinu u kupatilu, i rekao: „Ma, ima to da sredimo.“

Očekivali smo, nas trojica sa fakultetskim diplomama, doduše ja sa diplomom Fakulteta primenjene umetnosti, a Miša i Saša su bili tek svršeni pravnici, Novosađani, pretpostavljali smo, što bi uostalom pretpostavio svako ko o celini razmišlja na sintetički način, da će Laza delove koji nedostaju zameniti nekim automobilskim delom, da će dodati neko crevo, neku žicu, pa tako nadoknaditi to što bi činilo da celina obavlja ono što joj je namenjeno, što se od nje očekuje, ali Laza je, umesto toga, počupao još sijaset delova, privezivao neke žice, creva, taj višak složio u jednu praznu kutiju koja se tu našla, prišrafio „kosturu meso i kožu“, tako je rekao, priključio je u struju, stisnuo dugme za pokretanje u pogon i mašina počela da usisava vodu u sebe. Nas trojica smo se toliko radovali da smo i zaboravili da čitav ovaj poduhvat odudara od onoga što se moglo očekivati, zaboravili smo na svoju zatečenost. Laza je za to vreme, iako ga nismo baš pažljivo slušali, tiho objašnjavao da je sa mašinom sve isto kao i sa čovekom: ne pasuje pacijentu svačija krv, svačija jetra, bubreg. „Mora sve da se pogodi“, mrmljao je Laza, „i krvna grupa, i rezus faktor, i veličina. Bolje je nekada privezati.“

E, toga sam se setio sada kada je Rasinu bilo potrebno pripremiti za tu izložbu, kada mi je bio neophodan neko ko bi mojoj Rasini, posle svih Žutićevih redukcija u pravcu moderne umetnosti, sada još i glavu skinuo, a da opet izgledao kao ona – Rasina. Nije Laza ni stavom ni razgovorima, odnosno temama koje je zapodevao, odavao utisak naročito obrazovanog

čoveka, imao je neku višu školu, ali je, sem što je znao kako se „stvari sređuju“, vrlo dobro vladao svim izrazima koji su imali bilo kakve veze sa njegovim opravkama, a ja bih to pre nazvao ovaploćenjem.

„Ma, ima to da sredimo“, izgovorio je tu rečenicu na isti način kao onda i njome me, isto kao i onda, ostavio zatečenim i istovremeno mi vratio veru. „Ih, pa nisu noge presudne. Kolike su antičke skulpture bez ruku i nogu, pa se zna šta je. Sredićemo mi to!“